

۱. زیستگاه چیست؟
۲. جانداران از نظر تغذیه چند دسته‌اند؟ نام ببرید.
۳. جانداران گیاه‌خوار و گوشت‌خوار را تعریف کنید.
۴. چه موقع زیستگاه یک جانور یا یک ناحیه در معرض خطر قرار می‌گیرد؟
۵. کدام فعالیت‌های انسان باعث از بین رفتن زیستگاه‌ها و لطمه زدن به محیط زیست می‌شوند؟ نام ببرید.

درس ۱۹ از محیط‌زیست مراقبت کنیم

هر موجود زنده‌ای در ناحیه‌ی خاصی زندگی می‌کند که زیستگاه آن موجود نام دارد. گیاهان و جانورانی که در یک زیستگاه مشترک زندگی می‌کنند، برای ادامه‌ی زندگی خود به یکدیگر وابسته‌اند.

گیاهان غذای خود را با استفاده از نور خورشید، خاک، آب و هوا درست می‌کنند. برخی از جانوران فقط گیاه می‌خورند که به آنها گیاه‌خوار می‌گوییم. برخی از آنها جانوران دیگر را می‌خورند که به آنها گوشت‌خوار می‌گوییم.

آیا می‌توانید با توجه به تصویر زیر یک جانور گیاه‌خوار و یک جانور گوشت‌خوار مثال بزنید؟

گیاه‌خوار: سهره - موش - سنجاب - گوزن

گوشت‌خوار: جغد - روباه - یوزپلنگ

زیستگاه‌ها در خطر!

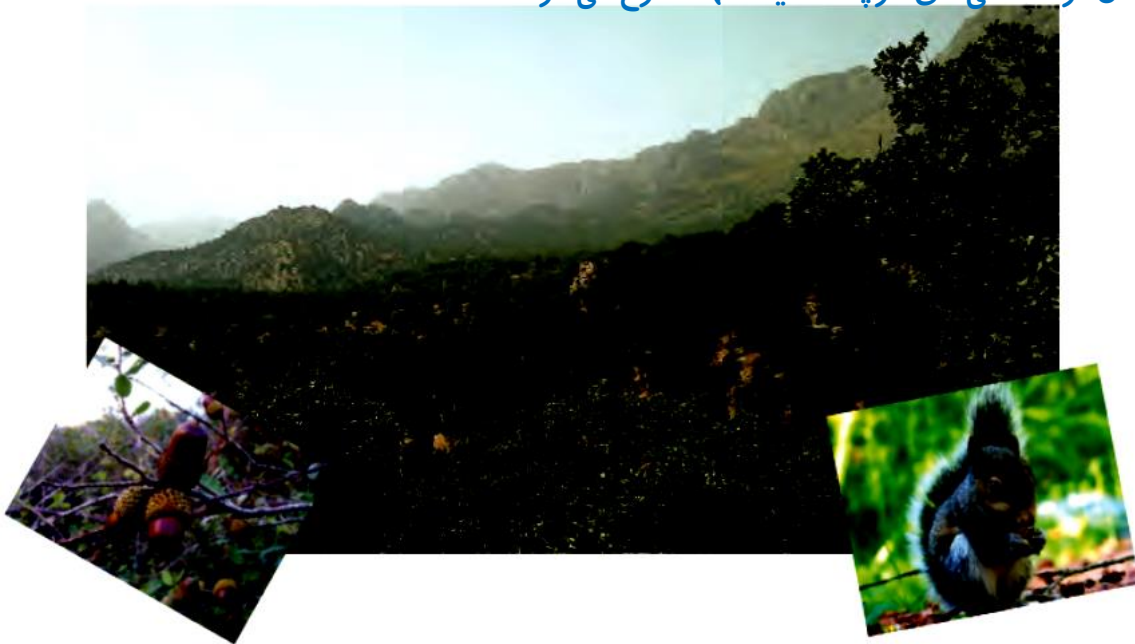
از آنجایی که جانداران برای ادامه‌ی زندگی خود به یکدیگر وابسته‌اند، اگر در یک زیستگاه، به یک موجود زنده آسیب برسد، گیاهان و جانوران دیگر هم آسیب می‌بینند. برای مثال اگر در یک جنگل تعداد زیادی از درختان را برای تهیه‌ی زغال قطع کنند، پرندگانی که از میوه‌ی درختان تغذیه می‌کنند، ممکن است با کمبود غذا روبه‌رو شوند و به جای دیگری مهاجرت کنند. در نتیجه، جانورانی که از آن پرنده‌ها تغذیه می‌کنند نیز برای تأمین غذای خود دچار مشکل می‌شوند.

فعالیت

۱- آیا در منطقه‌ی شما جانوران یا گیاهانی هستند که تعداد آنها نسبت به سال‌های قبل کم شده باشد یا از بین رفته باشند؟ از بزرگ‌ترها در این باره پرس و جو کنید و نتیجه را در کلاس بگویید.

۲- چرا در بعضی از فصل‌ها شکار جانوران یا صید ماهی در بعضی جاها ممنوع است؟

زیرا در زمان تولید مثل جانوران، برای جلوگیری از انقراض آنها، شکار ممنوع می‌شود. هم‌چنین در زمان تخم‌ریزی ماهی یا زمان تولد ماهی‌های کوچک صید آنها ممنوع می‌شود.

سنجاب‌هایی که در جنگل‌های بلوط منطقه‌ی زاگرس زندگی می‌کنند، بیشتر غذای خود را از میوه‌ی بلوط به‌دست می‌آورند. آنها با پنهان کردن میوه‌های بلوط در شکاف سنگ‌ها یا زیر خاک و ذخیره کردن آنها برای فصل زمستان، به رویش درختان جدید در فصل بهار کمک می‌کنند.

به نظر شما شکار سنجاب‌ها چه مشکلی برای جنگل‌های بلوط و قطع درختان چه مشکلی برای سنجاب‌ها به وجود می‌آورد؟ شکار سنجاب‌ها باعث می‌شود دیگر بلوط‌ها زیر خاک نروند و درختان جدیدی نمی‌رویند و قطع درختان باعث می‌شود محل زندگی آنها از بین برود و غذاهای سنجاب‌ها دیگر نیست و آنها نمی‌توانند برای خود غذا پیدا کنند.

گیاهان و جانوران نقش مهمی در زندگی انسان دارند. آیا می‌توانید با توجه به آنچه در درس علوم سال‌های قبل خواندید، فواید گیاهان و جانوران را بیان کنید؟ گیاهان و جانوران منابع غذایی برای انسان‌ها و سایر جانوران هستند بدون گیاهان و جانوران زندگی انسان‌ها به خطر می‌افتد. اکسیژن موجود در هوا را گیاهان تولید می‌کنند. بعضی از داروها از گیاهان به دست می‌آیند. از چوب درختان برای ساختن خانه‌ها و ابزار آلات و از الیاف گیاهان برای پوشاک استفاده می‌کنیم. از پوست جانوران برای تهیه وسایل مختلف و پوشاک استفاده می‌شود.

گیاهان موجب زیبایی محیط می‌شوند. مردم می‌توانند در محیط‌های زیبا و سرسبز استراحت و تفریح کنند و از زیبایی‌های طبیعت لذت ببرند.

امروزه بعضی از فعالیت‌های انسان موجب از بین رفتن زیستگاه‌ها و لطمه زدن به محیط زیست شده است :

- کارخانه‌ها و اتومبیل‌ها مواد شیمیایی و سمی را به محیط وارد می‌کنند و موجب آلوده شدن آب، خاک و هوا می‌شوند.

- پخش زباله در محیط. به زندگی جانداران و گیاهان لطمه می‌زند.

• یکی از کارهای نامناسب در جنگل‌ها، روشن کردن آتش و خاموش نکردن آن است. آتش‌سوزی یکی از عوامل از بین رفتن جنگل‌ها و موجودات زنده است.

• گاهی بعضی از افراد برای تفریح و سرگرمی، جانوران را شکار می‌کنند.

فعالیت

۱- به نظر شما کدام یک از این کارها برای تفریح مناسب است؟ چرا؟ شکل ۱: چون به موجودات زنده آسیب نمی‌رسد.

۲- اگر به همراه خانواده به سفر بروید و در یک محیط طبیعی غذا بخورید، چه کارهایی انجام می‌دهید تا به محیط‌زیست لطمه وارد نشود؟
 ۱. زباله نمی‌ریزیم. ۲. آتش روشن نمی‌کنیم. ۳. شاخه درختان را نمی‌شکنیم.
 ۳- به این تابلوهای مربوط به محیط‌زیست توجه کنید. هر کدام چه پیامی دارد؟ شما نیز سه نشانه‌ی دیگر طراحی کنید.

شکار ممنوع

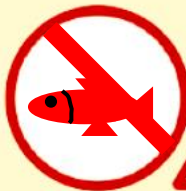
محل عبور حیوانات اهلی

محل عبور حیوانات وحشی

آتش روشن کردن ممنوع

صید ماهی ممنوع

محل پربا کردن چادر